

A 25 ÉVES BOLYAI KOLLÉGIUM KÖSZÖNTÉSE

Surján Péter

Tisztelt igazgató úr, tisztelt rektor urak, dékán urak, kedves kollégisták!

Nagy örömmel köszöntöm a 25 éves Bolyai Kollégiumot. Ez a 25 év nem nagy idő az ELTE közel 400 évéhez képest. Másrészt mégiscsak egynegyed évszázad, a egyetem fennállási idejének mintegy 1/16 része... És nagy idő abból a szempontból is, hogy közel egy emberöltő. Ma már ott tartunk, hogy a kollégium első éveinek diákjai közül a mai kollégiumi tanárok kerülnek ki, vannak közöttük MTA doktorok egyetemi tanárok is, és e többen közel állnak ennek a közelében. És hát nagy idő ez egy igen gyorsan változó világban - erre visszatérünk.

Most két minőségben tartom ezt az üdvözlést: mint TTK dékán, aki a szabályzat szerint Tudományos Tanács elnöke (társelnöke az IK dékán, most Horváth Zoltán dékán úr), másrészt mint a Bolyai Kollégium 2008-2012 közötti igazgatója. Büszke vagyok, hogy a 25 évből 4-ben vezethettem a Kollégiumot – és hogy ez idő alatt igazgatóként: *tagja* voltam a Bolyainak.

Honnan hová tart a Bolyai?

- A SZAK-kollégium nem egyszerűen „college”. Hogy ne keverjük sem az amerikai főiskolával, se a magyar diákszállóval („dormitory”), kell a „szak” előtag... Hanem egy minőségi, meritokratikus alapon szervezett, és mondjuk ki, *elit* intézmény, amely a kötelező egyetemi átlag fölött követel és ennek megfelelő képzést nyújt illetve lehetővé teszi az ilyen önképzést.
- Mindehhez irányítás is kell: a Kollégium életében nagy az igazgató szerepe. Például a Szalay rektorhelyettes úr által említett felvételi döntésekben: itt jön kapóra, hogy az igazgató a Szabályzat szerint tagja a Kollégiumnak (voltak olyan pályázatok amiket csak olyan szakkollégium nyerhette el, ahol a felvételtől a tagság dönt). Másrészt a TTK hagyományai szerint az igazgató mindig aktív egyetemi tanár – ez unikális gyakorlat.
- Saját tapasztalataim a szigorú igazgatói döntések fontosságáról igen pozitívak. Azt láttam, hogy a legtehetségesebb diákoknak is jól esik az irányítás, a követelmények elé állítás, a motiválás. Amikor le kellett köszönjek 2012-ben, a kollégistáktól egy szép vésőt kaptam ajándékba. Ma is megvan: az van ráírva, hogy „Igazgató úrnak, aki embert faragott belőlünk”. Ez persze nyilván túlzás, diákokat igazgatóként nem véstem, legfeljebb néha a Kollégium falait.

Honnan hová?

A 25 év alatt sok viharon mentünk keresztül. Problémák az épülettel, gazdasági problémák, stb. Idézek a 2008 megírt pályázatomból, amit az igazgatói megbízás elnyerésére nyújtottam be:

Nem is olyan régen, a Kari Tanács tagjaként tanúja voltam annak a drámai, sőt megdöbbentően fűtött hangú beszédnek, amelyet Patkós András professzor, a Bolyai Kollégium akkor még kinevezés előtt álló igazgatója állva mondott el a tanácsülésén, a Kollégium válságos időszakában. Beszédében többek között kiemelte, hogy "a Bolyai Kollégium az egyetlen eredmény, amelyre a TTK az elmúlt 20 évben büszke lehet"

Lehet, hogy ez a megfogalmazás túlzás volt, lehet, hogy nem, de az biztos, hogy a Kollégium válságos időket élt át az akkori egyetemvezetés támogatásának hiánya miatt, és fontos volt felhívni a figyelmet arra sok kiválóságra, amit a Kollégium akkor is jelentett.

Honnan hová?

- Gyorsan változik a világ. Megint a 2008-as igazgatói pályázatból idézek:

„A korábbi években, különösen születésének éveiben, a Kollégium – elnézést a profán hasonlatért – hab volt az ELTE tortáján. Arra gondolok, hogy akkoriban a TTK-n hihetetlenül magas színvonalú minőségi oktatás folyt, hiszen csak a legtehetségesebb fiatalok nyertek felvételt az egyetemre. A Bolyainak az volt a problémája, hogy a sok tehetséges fiatal közül – akik csaknem mind bolyaisták lehettek volna – kiket válasszon tagjai sorába. Azóta 100-as, 150-es létszámú évfolyamokkal indulnak a kisebb kutatói szakokon is, holott ennyi tehetséges fiatal sajnos nem felvételizik az ELTE-re...”

- A BSc ill. az osztott TTK-s képzés problémája ma is aktuális, és ma is ennek kezelése a BK egyik legfontosabb szerepe. A természettudományos oktatás szempontjából a 3+2-es osztott képzés azért végletesen hibás, mert az első évben a hallgatóknak a tudományuk alapjait kellene tanulniuk (a fizikusoknak pl. matematikát), ami még nem ad piacképes tudást. Talán szokatlanul hangzik egy hivatalban lévő dékántól de az a helyzet, hogy egy évszázadokra elrontott felsőoktatási rendszer hibáit kell a Bolyai Kollégium eszközeivel kompenzálni.

A kollégistákhoz

- Mindez nem megy a legtehetségesebb kollégisták öntevékeny segítségével nélkül.
- Van persze még egy szerepe a Bolyainak: olyan légkört teremteni, ami versenyképes a külföldön tanulás kihívásával. A tegnapi ELTE évnyitón Varga Mihály beszédében kitért a vonzó légkör megteremtésének kötelezettségére (anyagiakban is, de nem csak abban). Ebből látszott, hogy a kormány tisztában van azzal, hogy sok még a teendőnk ezen a területen. Ez is feladata a kollégistáknak!

A tanárokhoz

- Kondor Imre alapító igazgató elve: meg kell fizetni a tanárokat, mert csak annak van súlya és tekintélye, amit megfizetnek.
- Ehhez képest a Kollégium tanárai szimbolikus összegekért dolgoznak 25 éve! Amikor igazgatóként beszámolót tartottam az akkori Gazdasági Tanács előtt 2011 körül, elmondtam, hogy a Bolyai tanárai egy-egy órát egy korsó sör áráért tartanak a Kollégiumban. Ezt nevezte Bokros Lajos, a Gazdasági Tanács akkori elnöke „söregyenértéknek”. Köszönetet kell mondjunk a Kollégiumi tanároknak!

A Tudományos Tanács tanács szerepe:

- Szerencsére szinte csak szimbolikus, a Kollégiumnak nincs igazán szüksége kontrollra – remélem, Horváth dékán úr, a Tanács társelnöke is egyetért ezzel.
- Amikor most ad multos annos-t kívánunk a Kollégiumnak: gratulálunk az elmúlt 25 évhez, sok sikert a második 25-höz! Ha megérem, szívesen eljövök majd akkor is!